

Friss emlékezés egy tartalmas életpályára Kiss Lajos 1922–2003

1957-ben egy erőteljes új arc jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében. A debreceni egyetemről jött, ahol előbb tanársegédként működött, majd orosz nyelvi tárgyú munkáján dolgozva aspiránsként végzett Budapesthez is kötődő kutatást. Születése és diákévei Debrecenhez fűzték. Az ottani piarista gimnáziumban tett érettségi után három évet végzett a Ludovika Akadémián, és mint tüzér hadnagy került a háború során a frontra, majd hadifogságba. A szláv nyelvek közül korábban csak a ruszinnal volt kapcsolatban (mint Visszapillantás című írásában részletezi: Kiss 1991: 135–8). A háromévi fogságot olvasásra, nyelvtanulásra tudta felhasználni, így az orosz nyelv értőjeként iratkozott be az egyetemre, majd

aspiránsi éve alatt – amikor Hadrovics László volt a témavezetője – jártasságot szerzett más szláv nyelvekben is.

Jó lengyel nyelvtudása és debreceni tanársegédi működése ellenére sem engedték előadónak a budapesti egyetemre, politikai okból nem tartották alkalmasnak az oktatásra. Lőrincze Lajos akkori igazgatóhelyettes ajánlott fel neki státust a Nyelvtudományi Intézetben. Igaz, hogy a szlavisztikát itt csak egyéni kutatóidőben művelhette (s ez akkoriban a teljes munkaidőnek kb. 20%-a volt), idejének nagyobb részét az akkor javában folyó kollektív munka töltötte ki az értelmező szótár munkaközösségében.

A szótárírás részmunkálatai közül Ország László Kiss Lajost segédmunkatársként a frazeológiai egységeket szótárba rendező kis csoportba osztotta be, melynek elvi megalapozója és 1953 után végrehajtója is O. Nagy Gábor volt. Az értelmezésre szoruló szókapcsolatokat és a szólásokat úgy kellett a megfelelő szócikkekben elhelyezni, hogy lehetőleg ne legyenek több cikkben is kifejtve,

értelmezve. Ezt a munkát és utalórendszerének kidolgozását addig O. Nagy Gábor végezte. De 1957-től, amikor Ország László újra működhetett a debreceni egyetem angol tanszékén, a szócikkek végleges kialakítását rábízta O. Nagy Gáborra, a frazeológiai anyag egységesítéséhez pedig Papp Lászlót és Kiss Lajost adta melléje segítségül. Kiss Lajos így egy jól összehangolódó kis munkaközösségben dolgozhatott. Különösen O. Nagy Gáborral került meghitt barátságba, egyúttal otthonos lett a lexikográfiának egyik igen fontos ágában.

1960-ban Kiss Lajos megvédte kandidátusi dolgozatát (Kiss 1960a, b): A suffixum nélküli deverbális főnevek az oroszban. A vitán felmerült kifogásokkal szemben kiemelte válaszában, hogy a produktivitas tényét nem statisztikai módszerrel kell kimutatni: nem az előfordulás gyakorisága, hanem új képzések lehetősége a fontos. Bevezette a nyelvtani szótáraknak egy fajtáját: a szóképzési szótárt. Egy ilyen kis szótár alkotja gépelt kéziratoss disszertációjának II. részét.

A magyar nyelv értelmező szótárának teljes elkészülte (1962) után az akkor induló etimológiai vállalkozásnál (A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára) látta el az érdeklődésének megfelelő munkakört: a szláv vonatkozású etimológiák kidolgozását és ellenőrzését, sőt a főszerkesztő Benkő Loránd mellett részt vett – Papp Lászlóval együtt – a két első kötet szerkesztésében is. Ezzel egyidejűleg irányította kisebb értelmező szótárunk (Magyar értelmező kéziszótár) rövid etimológiai szócikkzáradékaiknak megtervezését és a kivitelezéssel megbízott P. Balázs János aprólékos, gondos munkáját. A TESz. 3. kötetének szerkesztésében már nem vett részt, hanem 1970 után egy új, még alig művelt terület kidolgozásába fogott bele: a földrajzi nevek etimológiájába. E külön szótárnak készülő nagy tervmunka mellett egyéni munkaként folytatta szómagyarozó, szótörténeti kutatásait.

Szófejtő munkásságának első eredményeit magyar és szláv szavak történetéről 1955-től kezdve tette közzé a Magyar Nyelv, a Magyar Nyelvőr és a Studia Slavica cikkeiben (ez utóbbiban németül, néha más nyelven is). Az ötvenes évek végétől alig van e folyóiratoknak olyan száma, amelyben ne jelent volna meg Kiss Lajosnak egy-két szómagyarozata vagy éppen elvi fejtegetést, művelődési háttérrel boncolgató cikke, esetleg lexikográfiai tárgyú ismertetése. Cikkei hamarosan helyet kaptak külföldi folyóiratokban, évkönyvekben is: *Język Polski* 1959, *Rocznik Slawistyczny* 1958. Ez utóbbi helyen ismertette Knieszsa könyvét (Kiss 1958): A magyar nyelv szláv jövevényszavai. Eleinte lengyel kiadványokban publikált, később jelentek meg írásai moszkvai, majd szlovén, francia, belga, német, szlovák kiadványokban. Írásaira jellemző a gondos utánajárás, pontos elemzés, a művelődéstörténeti háttérnek a feltárása. Foglalkozott lengyel, orosz, ukrán, fehér-orosz, cseh, szerb-horvát, bolgár, szlovén szavakkal és szótárakkal. Kivette részét szakmunkák, szótárak ismertetéséből is. A 75. születésnapjára tiszteletére kiadott gyűjteményes kötetnek Kiss Lajos megjelent írásait felsoroló 369 tétele (Szavak 1997: 477–88) sem ad még teljes jegyzéket az ő publikációiról (melyek közt igen különböző tárgyú számos könyv ismertetése is szerepel), hiszen azóta is jelentek meg fontos munkái. Bámulatos munkabírására, kitartó szorgalmára és széles körű olvasottságára jellemző például, hogy a Studia Slavica VI. kötetében (Kiss 1960c) orosz szótörténeti megjegyzéseket közölt 25 orosz szóról 50 forrás

alapján. Később a magyar szavak etimológiáit is szerette csokorba szedni: Hatvanhét szómagyarázat (Kiss 1970); Huszonhárom magyar szófejtés (Kiss 1974). Sokszor nem elszigetelt szavakat vizsgált, hanem szócsaládokat vagy szinonim szócsoportokat.

Két összefoglaló tanulmányt írt az Országgh László szerkesztette Szótártani tanulmányokba (Kiss 1966a): A szláv nyelvek értelmező szótárai (ezt megelőzte egy német változat: Kiss 1963); A keleti szláv nyelvek etimológiai szótárai (Kiss 1966b). Nagy mestere és megbízható szakértője lett a magyar és a szláv nyelvek eddig feltáratlan etimológiáinak.

Érdeklődése a földrajzi neveken kívül még egy irányban tágult: tükörszók, tükörfordítások történetével kezdett foglalkozni, különösen szláv mintára alakult magyar szavakkal. „Szláv tükörszók és tükörfordítások a magyarban” című, alapvető fontosságú munkájában (Kiss 1976) – melyet később (1988-ban) akadémiai doktori értekezésésként is beadott – maga emeli ki az interdiszciplináris szemléletmód szükségességét: „fel kell használnunk mindazokat a fogódzókat, amelyekkel a történelem, a földrajz és más tudományok segítségünkre lehetnek” (Kiss 1976: 4).

A földrajzi nevek elvezették Kiss Lajost térképek részletes tanulmányozásához és térképtörténeti kutatásokhoz. Igen járatos volt a térképtudományban. Gyűjtötte a térképeket, és kereste azokat a szépirodalmi műveket, ahol térképről van szó. 1999-ben jelent meg összeállításában egy egyedülállóan különleges magyar irodalmi antológia több száz magyar író térképi vonatkozású megnyilatkozásairól (Kiss 1999b).

Nem szerénytelenség Kiss Lajos részéről, amikor úgy látja (Kiss 1991b: 144), hogy földrajzinev-kutatásaival és tükörszóvizsgálataival új vagy meglehetősen elhanyagolt területekre irányította a kutatók egész sorának figyelmét, hogy hiánypótló eredményei munkaprogramot kínálnak további érdeklődőknek. Aprólékos munkájának elvi összefoglalását, általánosítható tapasztalatait is megírta (Kiss 1996). Ilyen fontos összegzést mutatott be két akadémiai székfoglalója (melyekre különféle okok miatt meglehetősen későn került sor): Az új európai víznév kutatás (levelező tagként 1999; l. Kiss 2000a); A hegyek és hegységek nevei (2001).

A Földrajzi nevek etimológiai szótára mindjárt az első megjelenésekor (1978) olyan kapós lett (l. Lőrincze 1979: 13), hogy hamarosan még kétszer kellett kiadni (1980, 1983), az elsónél nagyobb példányszámban. Kiss Lajos elhatározta, hogy a negyedik kiadáshoz jóval nagyobb névanyagot gyűjt és elemez, több külföldi helynévvel, különösen a régi Magyarországnak mai határainkon kívül eső helyneveivel egészíti ki anyagát. Ezáltal a mű két kötetre bővült. Így olyan alapvető a jelentősége, hogy őt elsősorban erről a szótárról ismeri az ország. Mező András (1982: 595) már az 1. kiadásról úgy nyilatkozik, a szótárt történeti szempontból értékelve, hogy „nemzetközi összevetésben is úttörő jelentőségű”, a bővített kiadást pedig így jellemzi (Mező 1993: 1): „alig van olyan társadalomtudományi szakterület, amelynek képviselői [...] ne keresték vagy ne találták volna meg saját tudományáguk számára az ebben a monumentális műben foglalt mondanivalókat és értékeket”. Szende Aladár (1989: 36) a legérdekesebb helyneveket böngészve megállapítja: „a magyar művelődéstörténet nyomvonalait lehet bejárni efféle tal-

lózással”, és az érdeklődés felkeltésének eszközeként sok példával mutat rá, mennyi népdalban szerepelnek helynevek, hegység- és víznevek. Kiss földrajzi vonatkozású cikkeinek összefoglaló gyűjteménye később kisebb kötetben külön is megjelent (Kiss 1999a).

A Magyar Nyelvtudományi Társaságban első fellépése 1964-ben volt. A szlavisztikai szakosztály felolvasó ülésének (febr. 24.) bevezető előadásában ő számolt be az V. nemzetközi szlavisztikai kongresszus összképéről, nyelvtörténeti, toponímiai és helyesírási vonatkozású előadásairól. (Írott beszámolóját l. Kiss–Sziklay 1964.) Első önálló előadását 1968-ban tartotta a társaság felolvasó ülésén: Szőlő- és borfajták szláv eredetű nevei. Nem volt tipikus, könnyen megnyilatkozó hozzászóló. Csak kiérlelt, biztosan megalapozott véleményének adott nyilvánosan hangot, inkább csupán akkor, ha erre külön felkérték. 1970-ben ő köszöntötte Hadrovics Lászlót – egykori témavezetőjét, akivel közben baráti viszonya alakult ki – 60. születésnapja alkalmából a társaság közgyűlésén. 1973-ban már ő tartotta a közgyűlés főelőadását: Szlavisztika és a magyar nyelvtudomány.

Megint új szakasz kezdődött Kiss Lajos életében, amikor a Nyelvtudományi Intézet őt bízta meg a lexikográfiai osztály vezetésével és a nagyszótári munkálatok irányításával. Itt mutatkozott meg szervezőképessége, vezetői rátermettsége és ötletgazdagsága. (Mindebben Ország László volt a mintaképe.)

Érdeemes röviden felvázolni ennek a személykiválasztásnak az előzményeit. Az Akadémiai nagyszótár (melyet most megint csak ezen a rövid néven emlegetünk hivatalosan is) a szóanyag hosszas gyűjtése és rendezése után egy 1983. évi – nyelvész és nem nyelvész meghívottakkal rendezett – intézeti konferencia nyomán 1984-ben kapott új lendületet. A régi anyagot korábban hosszabb ideig Gáldi László őrizte, rendezte és fejlesztette tovább. Gáldi elképzelése szerint a szótár a kuruckortól 1970-ig terjedő időszakot dolgozta volna fel, nyelvtörténeti szempontok figyelembevételével. Gáldi halála (1974) után pangás állt be. Pénzhiány miatt az őt felváltó Kelemen József éppen csak az állagmegóvást tudta néhány segéderővel ellátni. Amikor betegeskedni kezdett, 1980 után Hexendorf Edit kapott megbízást a munkálatok irányítására. Ekkor tellett arra is, hogy újabb munkatársakkal folytassa a cédulák szoros betűrendbe rendezését és ennek alapján egy címszójegyzék összeállítását. Ezen az előrevivő, de mégis lassú munkameneten kívánt változtatni Imre Samu erős kritikája (Imre 1977: 281–7), mely az egész addigi gyűjtést egyenetlennek és meghaladottnak minősítette. Kapóra jött az intézet, sőt az Akadémia számára Papp Ferenc terve: nagyobb szabású új gyűjtésbe csak számítógép útján érdemes kezdeni. Meg is bízták Papp Ferencet a lexikográfiai osztály vezetésével, sőt az osztály nevét is kibővítették: lexikográfiai és kvantitatív nyelvészeti osztály. (Akkor még a gyakorisági szótár befejezése is ide tartozott.)

A Debrecenből Budapestre költöző russzista kezdte megszervezni a számítógépi szövegfeldolgozást. De ő annyira benne élt a számítógépes, kvantitatív gondolkodásban – s idejének jó részét még lekötötte a debreceni, majd a közgazdasági egyetemi orosz tanszék –, hogy figyelme nem tudott kellően kiterjedni a cédulákon tárolt anyagra, sem pedig egyéb lexikográfiai gondokra. Kezdődő betegsége is egyre többet elvett hasznosítható idejéből. 1986-ban ezért Kiss Lajos kapott megbízást az osztály vezetésére.

Kiss Lajos már azért is lehetett a legmegfelelőbb szakember erre az irányításra, mert évtizedek óta több szótárfajtával is foglalkozott. Lektora volt az Új Magyar tájszótárnak (melynek I. kötete 1979-ben jelent meg) és etimológiai szótárunk megújított, tömörített változatának is (Etymologisches Wörterbuch der ungarischen Sprache 1992–1997), melynek munkálatai 1982 óta folytak, továbbá orosz-lánrésze volt Hadrovics mellett az új orosz–magyar nagyszótár kidolgozásában (mely elkészültekor, 1992-ben már nem jelenhetett meg, 1998 óta is csak CD-ROM formában hozzáférhető). Így egy valóban hozzáértő, a szótártudomány sok ágában járatos tudós kezébe került ennek a régi nemzeti örökséget is őrző anyanyelvi részlegnek az irányítása. Kiss Lajos ettől kezdve nem győzte eleget hangoztatni, hogy a régi gyűjtés karbantartása és rendezése van legalább olyan fontos feladat, mint az óriási mennyiségű új adat gyűjtése. A munkálatok részleteinek vezetését két „alvezérére” bízta: Hexendorf Edit tovább folytatta a cédulás anyag rendezését és a címszójegyzék készítését régi embereivel és néhány új beosztottjával (köztük e sorok írójával), Papp Ferenc pedig elvben vezette a gépi gyűjtést. A gyakorlati végrehajtásban jó segítséget kapott Pajzs Júliában (aki korábban számítástechnikával foglalkozott, és részt vett a gyakorisági szótár munkálataiban), majd Kiss Gáborban (aki mint számítógépes szakember addig a fonetikai osztályon működött a szintetizátor segítségével létrehozott mesterséges beszéd előállításában, és ottani munkájának befejeztével Kiss Lajos szorgalmazására kapott megfelelő feladatot a szótári osztályon).

Kiss Lajos fokozatosan vezette be Pajzs Júliát a szótárszerkesztés gyakorlatába és a régi cédulás anyag megbecsülésébe. Az osztály vezetősége többször meghívott tapasztalatcserére nyelvvel foglalkozó számítógépeseket, 1993-ban pedig Kiss Lajos egyéves lexikográfiai szemináriumot szervezett, melyen az osztály minden tagja és más szótárak néhány meghívott munkatársa elmondhatta, amit a saját szakterületén fontosnak tartott egy tematikus jegyzék alapján. (Az anyag utólagos összeállítására és majdani megszerkesztésére e sorok íróját kérte meg, de a következő év pénzügyi megszorításai miatt ennek teljes végrehajtására nem kerülhetett sor, csupán egy ezt is ismertető cikksorozat megírására, l. Elekfi 1997–98.)

Kiss Lajos jó szervező és igen emberséges vezető volt. Volt jövőbe irányuló perspektívája, de a tervezésben számolt a korlátokat szabó realitásokkal; ő volt az első, aki a százéves adatgyűjtő munkának az eredményét befejező évet is meg merte jelölni: 2030-ra lehet készen a kötetek alakjában megjelenő nagyszótár. Szerette és szorgalmazta a munkát, de hagyta embereit kedvük szerint dolgozni. Megértő ember volt. Munkatársai, kollégái szerették, tisztelték. A köztisztületnek szép kinyilvánításaként 75. születésnapjára tartalmas, 62 tanulmányt magában foglaló kötettel köszöntötték (Szavak 1997). Amikor átlépte a nyugdíjkorhatárt, „átadta a stafétabotot” (saját szóhasználata szerint) és tízéves vezetői tapasztalatait közvetlen utódának, Gerstner Károlynak.

Utolsó éveiben szívesen tett eleget annak a felkérésnek, hogy állítsa össze a Nyelvtudományi Intézet történetét. A Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézetei című akadémiai kiadványsorozatba e történetnek csak rövidített változatát vették be (Kiss 2000b). Intézetünk azonban gondoskodott a teljes szöveg megjelentetéséről (Kiss 2001).

Végül még egy rokonszenves vonást emelhetünk ki Kiss Lajos egyéniségéből: az elődök tiszteletét. (Vö. Szavak 1997: 480, 484–7, 494, 496–7). Intézeti szobájának a falán függött Melich János és Kniezsa István arcképe. A Magyar Nyelvőrben (1964) ő emlékezett meg az akkoriban elhunyt Melich Jánosról, majd több helyen is Melich születésének 100. évfordulójáról (1972–73). Ünnepi beszédet mondott Melich szarvasi emléktáblájának leleplezésekor (1987), kongresszusi előadást tartott Melich alakjáról Szabó Dezső és Németh László irodalmi műveiben (1988; vö. Kiss 1991a). A múlt magyar tudósai című sorozatban könyve jelent meg Kniezsa Istvánról (1984), Melich Jánosról (1995), majd Asbóth Oszkáról (1996), végül Hadrovics Lászlóról (1999). Kniezsát ő köszöntötte a Nyelvőrben (1965), az *Acta Linguistica*-ban (1966), a *Revue des Études Slaves*-ban (1967), megemlékezett róla a Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványaiban (1968), majd a 80. születési évfordulón a Magyar Nyelvben (1979) és a *Studia Slavic*-ban (1980). Hadrovics Lászlót elhunytá után akadémiai emlékbeszéddel tisztelte meg (1998). Később közreadta Kniezsa István történeti névtannal foglalkozó írásait (Kniezsa 2003) egy vaskos kötetben. Bevezető tanulmányt írt hozzá: Kniezsa István és a történeti névtan. Ez volt a gondozásában készült utolsó könyv, melynek megjelenését ő még megérhette.

Most már Kiss Lajosnak is csak az emlékét tudjuk felidézni. Tudtuk, hogy mintegy két éve küzd a betegséggel. Halála mégis váratlan fordulattal következett be egy könnyebbnek ígérkező, de balsikerű műtét után. Szívós természetével sokáig leplezni tudta gyengeségét, tevékenyen részt vett akadémiai és bizottsági üléseken, így az akadémiai Szótári Munkabizottságban is. Ezt a bizottságot (mivel a régi Szótári Bizottság Országh halála után alig működött, Bakos Ferenc elhunytával gyakorlatilag megszűnt) 2000-ben ő szervezte újjá és helyezte megbízható, tevékeny vezetői kezekbe, amikor elnöknek Magay Tamást, titkárnak Fábián Zsuzsannát javasolta. Szerette volna, ha a szótártant felvennék az egyetemen oktatott tárgyak közé. Itt is, a nyelvtudomány más területein is fájó hiányát érezzük az ő okos, célravezető megjegyzéseinek, sokoldalú gyakorlati tudásának, természetes, közvetlen stílusának, élvezetes, jól követhető előadasmódjának, világos, szép, tiszta beszédének, melynek jellegzetes összetevője volt erős, olykor katonás hangja, kellemes orgánuma és Kelet-Magyarországra jellemző mérsékelt beszédtempója. Nyomtatásban megjelent számos műve és megjelenésre váró munkái pedig hosszú ideig klasszikus, maradandó értékei lesznek a magyar, a szláv nyelvészetnek és a történeti földrajznak.

SZAKIRODALOM

- Elekfi László 1997–98. Nagyszótári tervek és lehetőségek. *MNy.* 93: 183–99, 296–311; 94: 233–53, 374–8.
- Imre Samu 1977. A mai magyar nyelvtudomány néhány szintézise. *MNy.* 73: 279–87.
- Kiss Lajos 1958. I. Kniezsa: A magyar nyelv szláv jövevényszavai – Die slawischen Lehnwörter der ungarischen Sprache. *Rocznik Slawistyczny* (Wrocław – Kraków) 20. 55–65.

- Kiss Lajos 1960a. *A suffixum nélküli deverbális főnevek az oroszban*. Kéziratot kandidátusi értekezés. I. Nyelvészeti feldolgozás (1–223), II. Szótár (1–436).
- Kiss Lajos 1960b. *A suffixum nélküli deverbális főnevek az oroszban*. Kandidátusi értekezés tézisei. Bp.
- Kiss Lajos 1960c. Заметки по русской исторической лексикографии. *Studia Slavica* 6: 267–83.
- Kiss Lajos 1963. Die erklärenden Wörterbücher der slawischen Sprachen. *Studia Slavica* 9: 75–122.
- Kiss Lajos 1966a. A szláv nyelvek értelmező szótárai. In: Országh László (szerk.): *Szótártani tanulmányok*. Bp. 281–322.
- Kiss Lajos 1966b. A keleti szláv nyelvek etimológiai szótárai. In: Országh László (szerk.): *SzótTan*. 323–40. (Egybevető táblázattal.)
- Kiss Lajos 1970. Hatvanhét szómagyarázat. *NyelvtudÉrt.* 71.
- Kiss Lajos 1973. Huszonhárom magyar szófejtés. *NyK.* 75: 41–56. (Különny. 1974.)
- Kiss Lajos 1976. Szláv tükörszók és tükörfordítások a magyarban. *NyelvtudÉrt.* 82.
- Kiss Lajos 1978. *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Bp.; 1980.²; 1983.³
- Kiss Lajos 1978. *Földrajzi nevek etimológiai szótára*⁴ I. A–K, II. L–Zs. Bp.
- Kiss Lajos 1991a. Melich János alakja Szabó Dezső és Németh László irodalmi műveiben. In: Kiss Jenő–Szűts László (szerk.): *Tanulmányok a magyar nyelvstudomány történetének témaköréből*. Bp. 381–7.
- Kiss Lajos 1991b. Visszapillantás. In: Bakró-Nagy Marianne – Kontra Miklós (szerk.): *A nyelvészetről – egyes szám, első személyben*. Bp. 135–8, 144.
- Kiss Lajos 1996. Földrajzi neveink nyelvi fejlődése. *NyelvtudÉrt.* 139.
- Kiss Lajos 1999a. *Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében*. Piliscsaba 1999.
- Kiss Lajos 1999b. *Magyar írók a térképről*. Bp.
- Kiss Lajos 2000a. *Az új európai víznév kutatás*. Székfoglalók a Magyar Tudományos Akadémián.
- Kiss Lajos 2000b. Nyelvtudományi Intézet. In: Glatz Ferenc (szerk.): *A Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézetei*. Bp.
- Kiss Lajos 2001. A Nyelvtudományi Intézet fél évszázada 1848–1999). *Linguistica Series C: Relationes* 12. Az MTA Nyelvtudományi Intézete.
- Kiss Lajos–Sziklay László 1964. Az V. nemzetközi szlavista kongresszus. *A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei* 21: 379–82.
- Kniezsa István 2003. *Helynév- és családnév-vizsgálatok*. Kiss Lajos bevezető tanulmányával. Bp.
- Lőrincze Lajos 1979. A Földrajzi nevek etimológiai szótárának hasznáról. *Nyr.* 13–9.
- Mező András 1982. Kiss Lajos – Földrajzi nevek etimológiai szótára. *Századok* 116: 595–600.
- Mező András 1993. A helynevek új kézikönyve. *MNy.* 89: 1–10.
- Szavak – nevek – szótárak 1997. *Írások Kiss Lajos 75. születésnapjára*. Szerk. Kiss Gábor, Zaicz Gábor. Bp.
- Szende Aladár 1989. A Földrajzi nevek etimológiai szótára mint „taneszköz”. *Nyelvünk és Kultúránk* 75: 35–44.

Elekfi László